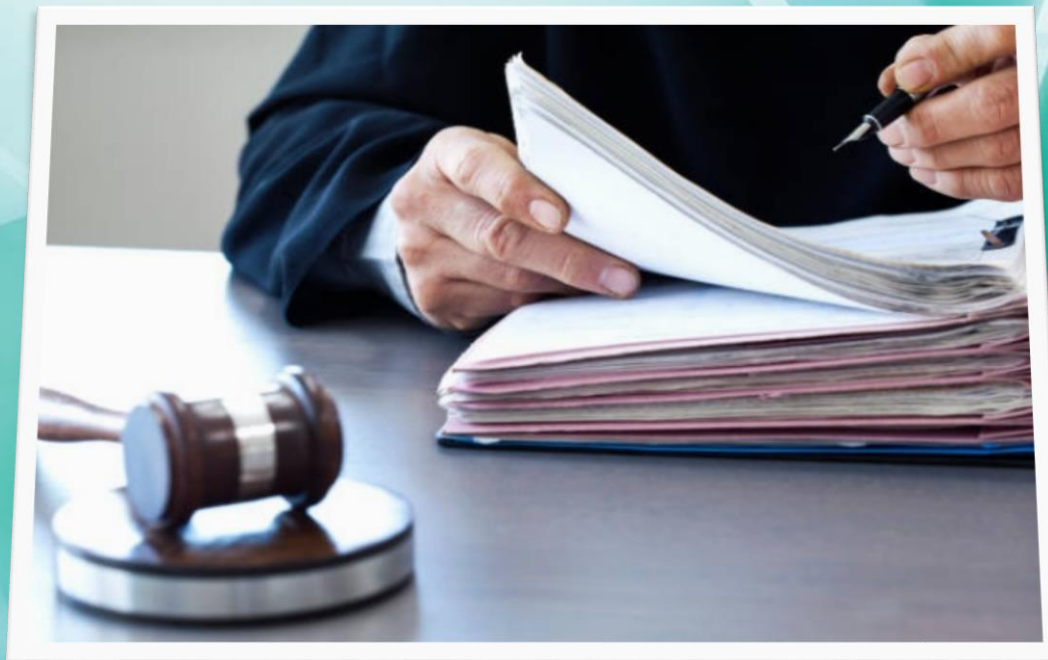

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Підстави та порядок поновлення працівника на роботі

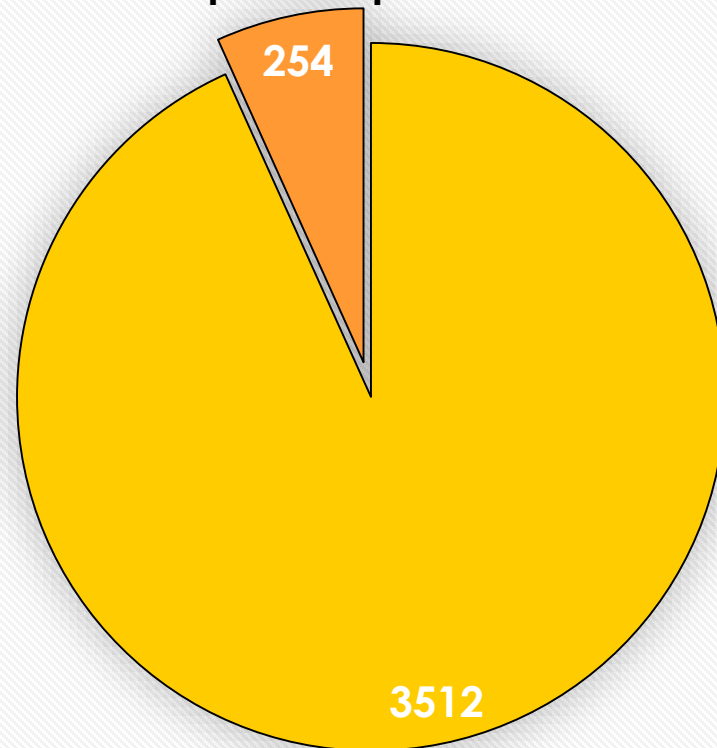
Підготував:
студент II курсу,
ПРБ-1-19-4.0.д.
Дмитренко Андрій

- ❑ **Питання поновлення на роботі працівника є актуальним** для всіх працездатних людей в першу чергу через те, що **кожен працівник, виконуючи свої трудові функції, повинен знати свої права** та в разі порушення цих прав з боку роботодавця чи інших осіб **користуватися всіма можливими способами їх захисту.**
- ❑ **Більшість спорів** пов'язаних з поновленням працівників на роботі **виникають з приводу їх незаконного звільнення.** В решті випадків - в результаті незаконного переведення працівника на іншу роботу, тимчасової відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною тощо.

Актуальність та статистика розгляду спорів

Офіційна статистика ВС за перше півріччя 2019

- Загальна кількість трудових спорів
- Спори про поновлення на працівників на роботі

- ❑ У питанні поновлення на роботі **не слід нехтувати нормами Конституції України**, зокрема, **статтями 36, 43, 44, 45, 46, 55, також статтею 124**, де особливу увагу слід приділити обов'язковому досудовому порядку урегулювання спору визначеного законом.
- ❑ **Кодекс законів про працю** містить велику кількість норм, пов'язаних з поновленням працівників на роботі, серед них основними є **норми глави XV, статті 32, 33, 34, 36-41¹, 44, 49²**.
- ❑ Варто також звернути увагу на норми **Закону України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 № 1404-VIII**, а саме на **ст. 5, 26 та 65**.

□ У питанні поновлення працівника на роботі доволі актуальною є **практика Європейського суду з прав людини**, а саме:

– справа "Красношапка проти України" (заява № 23786/02);

– справа "Балацький проти України" (заява № 34786/03).

- ❑ Окрім КЗпП України, досить важливою у врегулюванні трудових спорів судами є **Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992 № 9 «Про практику розгляду судами трудових спорів»**, де роз'яснюється безліч випадків та уточнень, які, зокрема, стосуються розгляду судами спорів щодо поновлення на роботі в конкретних випадках незаконного звільнення працівника.

Також слід звернути увагу на:

Наказ Мінпраці, Мін`юсту та Мінсоцзахисту України № 54 від 29.07.93 р. «Про затвердження Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників»

Листи Мінпраці та соцполітики України від 07.08.2007 р. № 205/06/187-07 та від 08.01.2009 р. № 1/06/186-09

Постанову КМУ від 08.02.95 р. № 100 «Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати»

Роз'яснення Міністерства юстиції України від 1 лютого 2011 року

Підстави поновлення працівника на роботі

☐ **Відповідно до роз'яснень Міністерства юстиції України від 1 лютого 2011 року поновлення на роботі можливе у таких випадках:**

– згідно з рішенням суду, якщо працівник звільнений без законних підстав;

– якщо працівник звільнений без погодження з профспілковим органом, коли воно є обов'язковим згідно з законом;

– якщо працівника звільнено з роботи у зв'язку з незаконним засудженням.

* Однією з підстав поновлення на роботі працівника є його переведення на іншу роботу без законних на це підстав (**ч. 1 ст. 235 КЗпП України**).

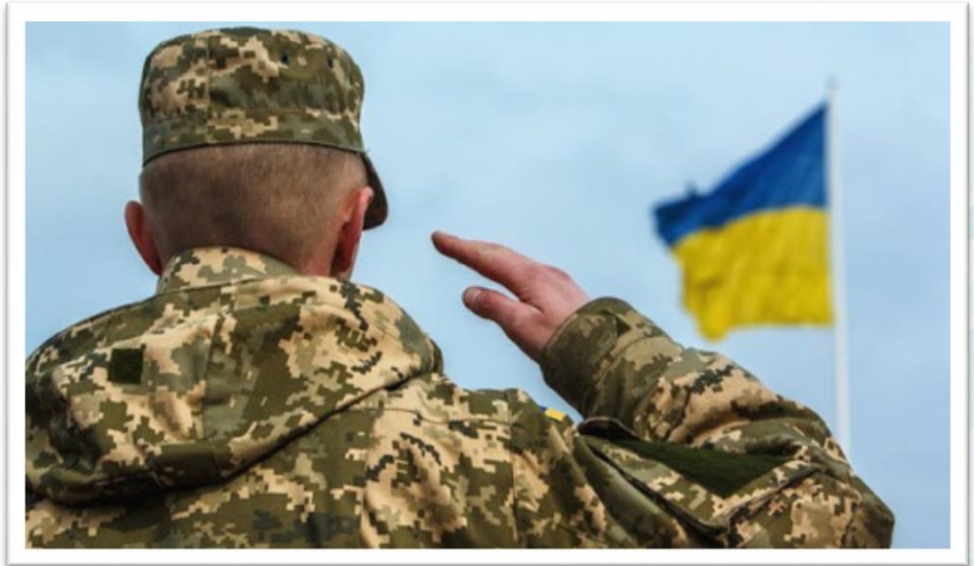

Підстави поновлення працівника на роботі

❑ Робоче місце має зберігатися за **вагітними жінками** (ст. 184 КЗпП), жінками, які мають дитину віком до трьох (ст. 186¹ КЗпП) або шести років (ч. 6 ст. 179 КЗпП), **тимчасово непрацездатними особами та особами у відпустці** (ч. 3 ст. 40 КЗпП), іншими особами, наділеними подібними гарантіями відповідно до трудового законодавства.

❑ Нині дуже поширеним є **поновлення на роботі працівника**, який перебував **на військовій службі в АТО під час дії особливого періоду** (частина 3 статті 119 КЗпП України).

Порядок звернення незаконно звільненого працівника до суду

❑ Згідно зі статтею 221 КЗпП України трудові спори розглядаються:

- 1) комісіями по трудових спорах;
- 2) районними, районними у місті, міськими чи міськрайонними судами.

❑ Спир між роботодавцем та працівником із приводу поновлення на роботі та виплати йому середнього заробітку згідно ст. 44 КЗпП **вирішується тільки в суді** (п. 2 частини першої ст. 232 КЗпП України).

❑ Відповідно до статті 233 КЗпП України у справах про звільнення працівник може звернутися із заявою про вирішення трудового спору безпосередньо до районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду **в місячний термін** із дня вручення йому копії наказу про звільнення або з дня видачі трудової книжки.

Порядок звернення незаконно звільненого працівника до суду

- ❑ Звертаючись до суду, **незаконно звільнений працівник подає позовну заяву** про поновлення на роботі, стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу та за необхідності – відшкодування моральної шкоди.
- ❑ У разі якщо строк звернення до суду працівник може пропустити з поважної причини, то **суд**, керуючись нормою ст. 234 КЗпП, може **відновити пропущений для звернення строк**.
- ❑ **Закон не встановлює переліку таких причин**, оскільки їх поважність визначається судом в кожному випадку залежно від конкретних обставин. **На практиці такими поважними причинами вважаються:** хвороба працівника, перебування у відряженні, відпустці, на навчальних зборах, виконання ним державних або громадських обов'язків.

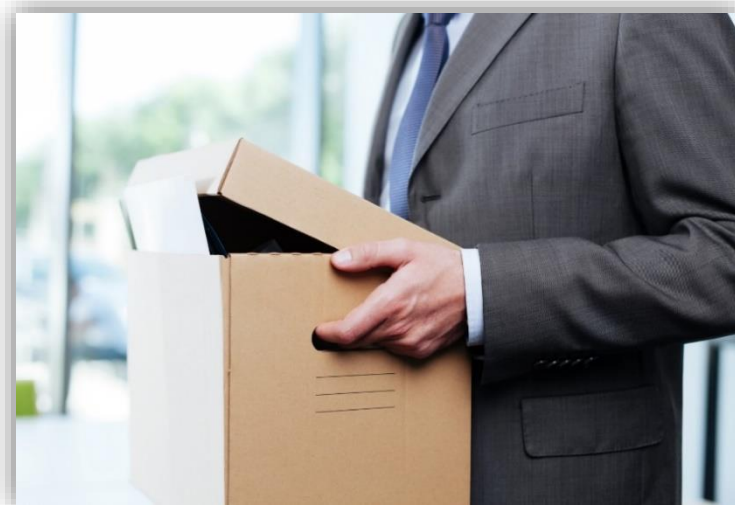

- Згідно пункту 19 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992 № 9 «Про практику розгляду судами трудових спорів», розглядаючи трудові спори, пов'язані зі звільненням у випадку змін в організації виробництва і праці (п. 1 ст. 40 КЗпП України), суди зобов'язані з'ясувати:

– чи справді у відповідача мали місце зміни в організації виробництва і праці, якими доказами вони підтверджуються;

– чи дотримано роботодавцем норм законодавства, що регулюють вивільнення працівників (ст. 49² КЗпП України);

– які є докази того, що працівник відмовився від переведення на іншу роботу або що роботодавець не мав можливості перевести працівника за його згодою на іншу роботу на тому ж підприємстві (ст. 32 КЗпП України);

Судовий розгляд спорів про поновлення незаконно звільненого працівника

- ❑ Розглядаючи трудові спори, пов'язані зі звільненням у випадку змін в організації виробництва і праці (**п. 1 ст. 40 КЗпП України**), суди зобов'язані з'ясувати:

– чи не користувався вивільнюваний працівник переважним правом на залишення на роботі (**ст. 42 КЗпП України**);

– чи попереджався він за два місяці про наступне вивільнення (**ст. 49² КЗпП України**);

– чи було дотримано прав працівників у випадку реорганізації (**ч. 4 ст. 36 КЗпП України**).

Судовий розгляд спорів про поновлення працівника на роботі

- ❑ Якщо працівника поновлено на роботі **за рішенням суду**, а на його посаді вже працює інший працівник, то цей інший працівник підлягає звільненню **на підставі пункту 6 статті 40 КЗпП** України.
- ❑ **Необхідно пам'ятати**, що звільнення на цій підставі допускається, якщо неможливо перевести працівника за його згодою на іншу роботу (**частина друга ст. 40 КЗпП**).

- ❑ Таким чином, **роботодавець зобов'язаний запропонувати працівникові**, який підлягає звільненню, за його згодою **іншу роботу** на тому ж підприємстві або працевлаштувати його на іншому підприємстві.

- ❑ У деяких випадках роботодавець зобов'язаний запропонувати рівноцінну посаду, наприклад, **відповідно до ст. 118 КЗпП України** працівникам, звільненим від роботи внаслідок обрання їх на виборні посади в державних органах, а також у партійних, профспілкових, кооперативних, інших громадських організаціях.
- ❑ У постанові ВС у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 8 квітня 2020 року у справі № 808/2741/16 зазначено, що: «В кінці періоду відпустки по догляду за дитиною працівники мають право повернутися на ту ж роботу або, якщо це неможливо, на еквівалентну роботу, сумісну з їхнім трудовим контрактом або відносинами.

- ❑ Особливістю такого поновлення є **завчасне дотримання правильного оформлення трудового договору** та наказу про прийняття на роботу працівника, який тимчасово обраний на посаду, особи у відпустці.
- ❑ В наказі або в трудовому договорі має бути зазначено, що працівника буде звільнено у разі повернення на роботу особи, яка перебуває у відпустці.

Досудовий порядок

Найкраще це робити у **письмовому зверненні**, в якому також повідомити про можливі негативні наслідки для роботодавця в разі відмови, а також про можливість кримінального покарання відповідно до ст. 172 Кримінального кодексу України.

Судовий порядок

Працівник може звернутися з позовною заявою **про поновлення на роботі й оплати за час вимушеного прогулу** до суду за місцезнаходженням підприємства або за місцем проживання позивача.

Крок перший – досудове урегулювання.

Звернутися до особи, яка порушила Ваші права, з вимогою добровільно поновити Вас на попередньому місці роботи.

Крок другий – судовий процес.

Якщо досудове урегулювання спору не допомогло, то **відповідно до статей 232 та 235 КЗпП України звертайтеся до суду з позовом про** поновлення на роботі й оплату за час вимушеного прогулу або різниці в заробітку за час виконання нижче оплачуваної роботи, про відшкодування моральної шкоди.

* У судовому порядку **особа може вимагати відшкодування моральної шкоди** у разі, якщо порушення ваших її законних прав призвели до моральних страждань, втрати нормальних життєвих зв'язків і вимагають від неї додаткових зусиль для організації свого життя **(стаття 237¹ КЗпП)**.

Механізм поновлення незаконно звільненого працівника на роботі

Механізм поновлення незаконно звільненого працівника на роботі

Крок третій – відкриття виконавчого провадження та поновлення на роботі. У разі рішення суду на користь працівника, після отримання ним виконавчого листа та пред'явлення до відповідного відділу державної виконавчої служби виконавчого документу разом із заявою стягувача про відкриття виконавчого провадження **рішення про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного працівника виконується** в порядку, визначеному **статтею 63 Закону України «Про виконавче провадження»**.

* Після допущення працівника до роботи **складається акт про виконання рішення**, виконавче провадження підлягає закінченню і не поновлюється при повторному недопущенні працівника до роботи.

Крок четвертий – отримання працівником виплат за час вимушеного прогулу. Ухвалюючи рішення про поновлення незаконно звільненого працівника, суд **відповідно до статті 235 КЗпП України** одночасно приймає рішення про виплату йому середнього заробітку за час вимушеного прогулу, але не більш як за один рік.

Якщо **заява** про поновлення на роботі **розглядається більше одного року не з вини працівника** суд виносить рішення про виплату середнього заробітку за весь час вимушеного прогулу.

- ❑ **До вимушеного прогулу прирівнюється** затримка роботодавцем рішення про поновлення на роботі (ст. 236 КЗпП України), а також невідача трудової книжки звільненому працівнику.

Постанова ВС від 30.01.2019 у справі № 755/11180/18

- ❑ **Особа звернулась до суду з позовною заявою до Банку про стягнення середнього заробітку у зв'язку із затримкою виконання рішення суду про поновлення на роботі та стягнення моральної шкоди.**
- ❑ **Суд першої інстанції відмовив у відкритті провадження на підставі пункту 1 ч. 1 ст. 186 ЦПК України та роз'яснив особі право на звернення до іншого суду **відповідно до ст. 236 КЗпП України.****
- ❑ Суд зазначив, що трудовим законодавством визначено порядок вирішення питання щодо позовних вимог шляхом звернення з заявою до суду, який розглядав спір про поновлення на роботі, а не шляхом пред'явлення самостійного позову в іншій справі.

Постанова ВС від 30.01.2019 у справі № 755/11180/18

- ❑ Апеляційний суд залишив ухвалу суду першої інстанції без змін, вказавши, що суд першої інстанції помилково відмовив у відкритті провадження за п. 1 ч. 1 ст. 186 КЗпП України, але цей висновок не вплинув на правильність оскаржуваного судового рішення.
- ❑ Верховний Суд скасував судові рішення, а справу направив для продовження розгляду до районного суду, зауваживши зміст **ст. 236 КЗпП України**.

- ❑ **Висновок ВС:** звертаючись до районного суду, позивач правомірно обрав для себе більш прийнятними умови територіальної підсудності, подав позов до суду за місцезнаходженням юридичної особи відповідача.

Судова практика поновлення працівника на роботі

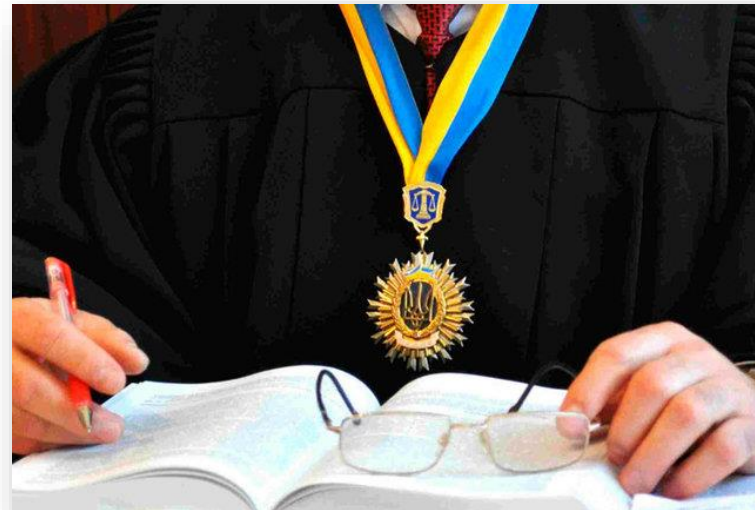

Постанова ВС від 24.01.2019 у справі № 760/9521/15-ц

- ❑ **Особа звернулася до суду із позовом до Банку про скасування наказу про звільнення, поновлення на роботі, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу, відшкодування моральної шкоди та матеріальних збитків.**
- ❑ **Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову на підставі того, що звільнення особи відбулось із дотриманням законодавства, оскільки мало місце скорочення штату працівників, від запропонованих посад позивач відмовився, первинна профспілкова організація надала згоду на скорочення у банку і на звільнення позивача, а відмова вищестоящого виборного органу профспілкової організації у наданні згоди на звільнення є необґрунтованою.**

Судова практика поновлення працівника на роботі

Постанова ВС від 24.01.2019 у справі № 760/9521/15-ц

- ❑ Рішенням Апеляційного суду рішення районного суду скасовано та ухвалено нове рішення по частковому задоволені вимог позивача.
- ❑ Апеляційний суд виходив із того, що **позивач обіймав посаду голови первинної профспілкової організації** й для розірвання з останнім трудового договору повинна бути попередня згода вищестоящого виборного органу цієї профспілки.
- ❑ Згодом **позивач звернувся до суду із заявою**, у якій просить стягнути з цього Банку на свою користь середній **згідно ст. 236 КЗпП України**, де суд першої та апеляційної інстанції прийняли відповідні ухвали, задовольнивши вимоги позивача.

Судова практика поновлення працівника на роботі

Висновок ВС: рішення суду про поновлення на роботі незаконно звільненого працівника, підлягає негайному виконанню відразу після його оголошення.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!